

KSENIA ESKOLA

Kansainvälinen, suomalainen vai venäläinen?

Nimivalinnat Suomen 2000-luvun suomalais-venäläisissä perheissä

1. Johdanto

Lisääntyvän globaalistumisen ja ihmisten liikkuvuuden myötä Suomi monikielistyy ja monikulttuuristuu. Monikulttuuristumisen vuoksi myös henkilönnimistö on jatkuvassa muutostilassa. Muista kielistä ja kulttuureista tulevat tai niiden kautta välittyvät henkilönnimet – ja etenkin etunimet – lainautuvat helposti kielestä toiseen. Tässä artikkelissa tarkoituksena on selvittää, millaisia nimiä pidetään suomalais-venäläisissä perheissä käytännöllisinä ja miten käytännöllisyys ilmenee. Suositaanko Suomessa asuvissa suomalais-venäläisissä perheissä vanhempien suomalaisiksi, venäläisiksi vai kansainvälisiksi mieltämiä nimiä? Halutaanko rakentaa lapselle venäläistä identiteettiä valitsemalla venäläinen etunimi? Lisäksi tarkastelen, millaisia etunimiä pidetään mahdottomina antaa ja mitkä ovat syitä tiettyjen nimien epäsuosioon.¹

Maahanmuuttajien määrä Suomessa on ollut kasvussa 1980-luvulta lähtien ja erityisesti 1990-luvulta alkaen, jolloin Suomeen alkoi saapua turvapaikanhakijoita. Suomessa puhutaan virallisten kielten lisäksi 136:ta eri kieltä, joista puhutuin on venäjä². (Jaakkola 2009, 16–17.) Sellaisten perheiden määrä, joissa toisen vanhemman äidinkieli on muu kuin suomi, on nousussa kansainvälistymisen myötä. Tilastokeskuksen (SVT 2013) mukaan vuoden 2013 lopussa Suomessa oli 9 700 suomalais-venäläistä perhettä, joista 85 prosentissa on suomenkielinen mies ja venäjänkielinen nainen. Suomenkielisen naisen ja venäjänkielisen miehen liitot ovat harvinaisia, vaikka niiden määrä onkin nelinkertaistunut vuoteen 1990 verrattuna.

Artikkelin aluksi esittelen aineistoani sekä kaksi- ja monikulttuuristen perheiden nimenantoa ja nimien suhdetta identiteettiin sekä eroja suomalaisen ja venäläisen

1 Artikkelin pohjautuu pro gradu -tutkielmaani (Eskola 2013), jossa tutkin suomalais-venäläisten lasten nimenvaihtoperusteita ja nimien rakennetta.

2 Vuoden 2014 lopulla venäjänkielisten määrä Suomessa oli 69 614 (SVT 2015).

nimijärjestelmän välillä. Sen jälkeen kuvaan tutkimieni perheiden valitsemiin nimiin liittyvät käytännölliset näkökohdat ja tarkastelen, mitä nimen käytännöllisyys vanhemmille merkitsee. Tämän jälkeen esittelen vanhempien kansainvälisiksi, suomalaisiksi ja venäläisiksi mieltämiä ja sen perusteella valitsemia nimiä. Lopuksi kokoaan havaintoni yhteen ja esittelen tekeillä olevaa väitöskirjaani.

Tutkimusaineistoni on kerätty lasten vanhemmilta kyselylomakkeilla ja haastattelulla kesällä 2012. Kyselylomakkeessa kysyin tiedot lasten etunimistä ja niiden valintaperusteista sekä lasten syntymävuodet ja asuinpaikat. Sain vastaukset Internetin keskustelupalstoilla (kaksplus.fi, vauva.fi, suomi24.fi, russian.fi, vkontakte.ru) jakamalla kyselylomakkeella sekä omilta tuttaviltani. Vastaajista 42 % asuu Etelä-Suomessa, 30 % Lounais-Suomessa ja loput 28 % muualla Suomessa. Kyselytutkimuksella saamiani tietoja täydensin 12 haastattelulla. Kyselyyn ja haastattelukysymyksiin sai vastata joko suomeksi tai venäjäksi. Jätin kysymykset nimenvaihtoperusteista ja mahdottomina pidetyistä nimistä avoimiksi, jotta vanhemmat paneutuisivat vastaamiseen ja pohtimiseen. Äideistä 158 (86 %) on venäläisiä ja 26 (14 %) suomalaisia, ja vastaavasti isistä 158 on suomalaista ja 26 venäläisiä. Äidit olivat aiheestani kiinnostuneempia kuin isät, joten vastauksissa näkyvätkin etupäässä äitien mielipiteet.

Käsillä olevan tutkimuksen aineistona on 184 lapsen yhteensä 198 etunimeä (ensimmäiset, toiset ja kolmannet nimet)³ sekä vanhempien kertomat perustelut nimivalinnoille. Lapset, joista 90 on poikia ja 94 tyttöjä, ovat syntyneet Suomessa asuviin perheisiin, joissa toisen vanhemman äidinkieli on suomi ja toisen venäjä. Lapsista 81 % on syntynyt 2000-luvulla, 15 % 1990-luvulla ja loput 4 % ennen 1990-lukua. Kaikista saamistani nimenvaihtoperusteista olen valikoinut tarkasteltavaksi ne, joissa vanhemmat ovat mieltäneet etunimet käytännöllisiksi, kansainvälisiksi, suomalaisiksi tai venäläisiksi, ja näiden ominaisuuksien perusteella ovat valinneet nimet lapsilleen. Esittelen nimenvaihtoperusteet yleisyysjärjestyksessä yleisimmästä harvinaisimpaan. Valitsin tutkimustani varten kyseiset perusteet, sillä kaksikulttuuristen perheiden nimenantoa tarkasteltaessa on hedelmällistä keskittyä valittujen nimien käytännöllisyyteen ja kulttuurisidonnaisuuteen. Ruotsalainen nimistöntutkija Emilia Aldrin (2009, 89–92) on havainnut, että monikielissä perheissä nimen käytännöllisiä näkökohtia mietitään nimeä valitessa huomattavasti enemmän kuin täysin yksikielissä perheissä. Lisäksi on tärkeä tarkastella sitä, millaisia nimiä suomalais-venäläisissä perheissä ei suosita ja miksi. Käytän tässä tutkimuksessa myös omaa venäjän kielen natiivipuhujan kielitajuani.

Suomalaista etunimistöä ja etunimien valintaa on laajimmin tutkinut Suomessa Eero Kiviniemi (1982, 1993, 2006). Hän on keskittynyt selvittämään etunimistön rakennetta, nimenvaihtoon vaikuttavia tekijöitä sekä nimien suosionvaihtelua viimeisen reilun sadan vuoden ajalta. Minna Nurminen (2014) on tutkinut etunimiä ja nimenvaihtoperusteita Suomessa asuvissa monikielissä perheissä. Vastaavanlaisia tutkimuksia on tehty

3 Kaiken kaikkiaan aineiston 184 lapsella on 376 etunimeä, mutta tässä artikkelissa käsittelemme ainoastaan ne nimet, jotka informanttini eli lasten vanhemmat ovat mieltäneet käytännöllisiksi, kansainvälisiksi, suomalaisiksi tai venäläisiksi.

muuallakin, esim. Emilia Aldrinin (2009, 2011) tutkimukset Ruotsin monikulttuuristen perheiden nimenannosta ja nimi-identiteetistä, Guro Reisæterin (2004, 2007, 2012) tutkimukset Norjassa asuvien monikulttuuristen lasten nimivalinnoista sekä Gulbrand Alhaugin ja Minna Saarelman (2009) tutkimus Norjassa asuvien suomalaisten ja suomalais-norjalaisten perheiden nimenannosta.

2. Etunimien valinta monikulttuurisissa perheissä

Nimi on tärkeä osa nimenkantajan identiteettiä ja persoonaa. Henkilönimestä voi saada vihjeitä kantajan kielellisestä ja etnisestä taustasta, uskonnosta, ikäryhmästä, sukupuolesta sekä sosiaaliryhmästä. Täysin varma näistä ominaisuuksista ei voi kuitenkaan olla. (Alford 1988, 52; Tikkala 2007, 450–452.) Nimen paljastavien ominaisuuksien perusteella yksilö saatetaan luokitella tiettyä etnistä ja sosiaalista taustaa edustavaksi ja siten häneen saatetaan suhtautua tietyllä tavalla. Kiviniemi (1982, 14) toteaa, että nimien semanttiseen sisältöön liittyvät sekä kielelliset assosiaatiot, kuten nimien äänne- ja rakenteelliset piirteet sekä kirjoitusasu, ovat usein tietyssä kieliympäristössä samanlaisia. Voidaan olettaa, että *Ivan*-niminen henkilö leimautuu helposti venäläiseksi, *Giovanni* italialaiseksi ja *Juan* vaikkapa espanjalaiseksi. Valitsemalla tietynkieliseksi leimautunut tai tiettyyn nimikulttuuriin liittyvä nimiasu voidaan siis vaikuttaa lapsen etnisen ja kulttuuriseen identiteetin rakentumiseen. Monikulttuurisissa perheissä vanhemmat joutuvatkin pohtimaan, millaisen identiteetin he lapsilleen haluavat: kummankin kulttuurin, vain toisen kulttuurin vai kansainvälisen.

Minna Nurmisen (2014, 88–90, 94) tutkimustulokset osoittavat, että nimen tai sen kieleen kuuluvan nimiasun valitseminen pelkästään toisen vanhemman kielestä tai ei kummankaan vanhemman kielestä ovat strategioina harvinaisia. Tavallisempia ovatkin Guro Reisæterin (2004, 120–123; 2007, 282–286; 2012, 229) tutkimuksissa esille nousseet ns. kompromissistrategiat, joista tärkeimmät ovat seuraavat kolme: 1. Nimi tai nimiasu, joka on käytössä sekä perheen asuinmaassa että toisen vanhemman kulttuurissa, 2. Monissa maissa yleinen nimi tai nimiasu, 3. Nimiyhdistelmä, jossa on nimiä tai nimiasuja kummankin vanhemman kielestä tai kulttuurista. Kompromissinimenä voi olla myös sellainen neutraaliksi katsottava nimi tai nimiasu, joka ei ole yleinen kummankaan vanhemman maassa tai kummankin vanhemman kulttuureista tulleiden etu- ja sukunimen yhdistelmä (Alhaug & Saarelma 2009, 102).

Valitessaan nimeä lapselle suomalais-venäläisen perheen vanhempien on syytä ottaa huomioon suomalaisen ja venäläisen nimijärjestelmän erilaisuus sekä suomen ja venäjän kielen erot, kuten sanojen leksikaalinen merkitys, sanapaino ja äänneiden erot. Venäjä on monikansallinen maa, minkä vuoksi siellä on muitakin kuin venäläiseen kieleen liittyviä nimikulttuureja. Viitatessani Venäjällä vallitsevaan nimikulttuuriin tai nimiperinteeseen tarkoitan nimenomaan Venäjän venäläisille vakiintuneita nimiä ja nimiasuja enkä esim. Venäjän tataareille. Olen mm. karsinut pois yhden kyselylomakkeen, jossa Venäjällä syntyneen vanhemman äidinkieli on venäjän lisäksi myös tataarin kieli, sillä uskon

vanhemman kansallisuuden vaikuttaneen nimenvallintaan. Erilaisista nimien äänne- tai kirjoitusasuista puhuessani käytän termiä *nimiasu*. Esimerkiksi *Vasilisa* on venäjän kielessä käytetty nimiasu kreikan *Basiliuksesta*.

Suomessa virallisiin nimiin kuuluu nykyisin mukaan etunimi (enintään kolme) ja sukunimi, kun Venäjällä taas virallinen nimi koostuu etunimestä, patronymista ja sukunimestä. Venäjällä nimenantoa säätelevä laki⁴ ei ole yhtä yksityiskohtainen kuin Suomessa. Esimerkiksi laissa ei ole määritelty, kuinka monta etunimeä lapsi voi saada.⁵ Patronymista laissa sanotaan, että patronymy on muodostettava isän nimestä, mikäli nimenkantajan kansallisessa nimiperinteessä käytetään patronymyja. Venäjän kielessä patronymy eli isännimijohdos (ven. *otčestvo*) muodostetaan lapsen isän nimestä: esim. nimessä *Sergei Viktorovič Lavrov* patronymy on *Viktorovič* 'Viktorin poika'. Venäjän kielessä lähes jokaisella virallisella nimellä on lempinimimuoto, jota käytetään perhe- ja tuttavapiirissä, sillä virallisella nimellä kutsuminen tuntuu liian muodolliselta. Ortodoksisen tradition takia Venäjällä on vallinnut pitkään käytäntönä yksinimisyys, kun taas Suomessa voidaan antaa kaksi tai kolme etunimeä.

Tutkimissani perheissä – samoin kuin yksikielisissä suomalaisissa perheissä (Mikkonen 2005, 20) ja myös Nurmisella (2014, 74) – suurimmalla osalla lapsista on kaksi nimeä. Omassa aineistossani 13 % lapsista on kuitenkin saanut vain yhden etunimen, kun Nurmisella taas vastaava luku on 4,6 % (mts. 74) ja suomalaisilla 2 % (Kiviniemi 2006, 72). Nurmisen tutkimuksessa (mts. 47) on 31 eri kieltä, joten tutkimuksen informantteina toimineiden vanhempien kulttuureissa on mahdollisesti tapana antaa useampi kuin yksi nimi.

Suomi ja venäjä kuuluvat eri kieliperheisiin ja eroavat toisistaan melko paljon äännerakenteeltaan, sanastoltaan sekä lauseopin tasolla. Venäjän kielen erisnimellä voi olla suomessa appellatiivinen pari ja päinvastoin, minkä takia jotkin nimet tai nimiasut eivät sovi käytettäväksi suomalais-venäläisissä perheissä. Esimerkiksi *Jarmo*-nimellä on venäjässä appellatiivinen pari *jarmo* 'ies', ja venäjän kielessä tavanomaisella naisennimellä *Marina* on suomessa appellatiivinen pari *marina* 'mariseminen; mariseva ääni' (KS s.v. *marina*). Tämäntyyppisiä aineistossani esiin tulleita tapauksia käsittelem kohdassa 4.3. Lisäksi suomen ja venäjän äännejärjestelmät eroavat toisistaan paljon. Suomessa on kahdeksan vokaalia (*a, e, i, o, u, y, ä* ja *ö*), venäjässä kuusi (*a, e, i, y, o* ja *u*). Konsonantteja suomessa on 13, kun venäjässä niitä on laskutavasta riippuen 33:sta 37:ään, joskin konsonanttikirjaimia on vain 21. Suomesta puuttuvat esim. konsonantit *š, ž, tš* ja *štš*, kuten sukunimissä *Puškin, Žirinovski, Tšehov* ja *Jaštšin*. (Nikunlassi 2010.) Näitä konsonantteja käytetään kuitenkin venäjänkielisten lempi- ja puhuttelunimissä, ei virallisissa etunimissä.

Useimmiten valittu nimi seuraa meitä läpi elämämme. Yleensä totumme ja kiinnymme nimeemme niin paljon, että emme mielellämme vaihtaisi sitä (Masanti 2010, 122).

4 Federalnyj zakon ot 15.11.1997 # 143-FZ (red. ot 31.12.2014) "Ob aktah graždanskogo sostojanija" (ven. "Федеральный закон от 15.11.1997 N 143-ФЗ (ред. от 31.12.2014) "Об актах гражданского состояния"), pykälä 18 (Viitattu 21.6.2015).

5 Käytännössä suurimmalla osalla Venäjän kansalaisista on yksi etunimi, mikä johtuu mm. siitä, että yhdestä nimestä on helpompi muodostaa patronymy kuin useammasta etunimestä.

Nimervalintaa on siis syytä pohtia tarkasti. Suomalais-venäläisissä perheissä vanhempien on yhdessä mietittävä, antavatko he lapselleen yhden vai useamman nimen, ottavatko he patronyymin osaksi virallista nimeä ja haluavatko he helposti lempinimeksi muutettavan nimen. Heidän on myös pohdittava, miten valittu nimi toimii kummassakin kielessä ja kulttuurissa. Perheissä, joissa nimen pitää soveltua kahteen eri kieleen eli kummankin vanhemman äidinkieleen ja mahdollisesti toimia myös muissa kielissä, käytännöllisillä seikoilla on tavallista tärkeämpi rooli nimervalinnassa. Tämän takia yksityiskohtien punnitsemisella on nimervalinnassa suurempi rooli kuin yksikielisissä perheissä.

3. Käytännölliset nimivalinnat

Tutkimukseni informantit eli lasten vanhemmat ovat maininneet käytännölliset seikat yhden tai useamman nimen valintaperusteena 55 prosentilla lapsista. Käytännölliset näkökohdat ovat luonnollisesti tärkeämpiä ensimmäisissä kuin jälkimmäisissä (eli toisissa tai kolmansissa) nimissä. Käytännöllisyyden perusteella valituista 109 nimestä ensimmäisiä nimiä on 89 ja jälkimmäisiä 20. Usein nimenomaan ensimmäiset nimet ovat kutsumanimiä, ja tässä tutkimuksessa näin on 98 prosentilla lapsista.

Käytännöllisyys näkyy nimivalinnoissa monella eri tavalla. Puhuessaan käytännöllisyydestä nimen ominaisuutena vanhemmat ovat viitanneet tavallisesti siihen, että usein nimen halutaan olevan joko yhteinen vanhempien kielille tai ainakin äänteellisesti samankaltainen kummassakin kielessä. Eri kirjoitusasuisista mutta samaa alkuperää olevista nimistä puhuessaan vanhemmat ovat käyttäneet mm. luonnehdintoja ”nimet muistuttavat toisiaan” ja ”nimet ovat äänteellisesti lähellä toisiaan”. Vanhempien mukaan käytännöllisen nimen tulee olla myös helppo kuulla, ääntää ja kirjoittaa. Lisäksi nimen pitäisi kuulostaa hyvältä eikä sen tulisi synnyttää epämiellyttäviä assosiaatioita kummassakaan kielessä.

Nimet lainautuvat helposti kielestä toiseen. Monet kristillisperäiset nimet ovat mukautuneet eri kielissä erilaisiin kirjoitus- ja ääntämisasuihin (Kiviniemi 1993, 125). Vanhemmat ovat mieltäneet samaa alkuperää olevat, mutta kirjoitus- ja äänneasultaan toisistaan poikkeavat nimet ja nimiasut eri nimiksi. Esimerkiksi suomalaisten käyttämät *Katrina* ja *Elias* ”muistuttavat” vanhempien mukaan venäläiseen nimistöön kuuluvia *Jekaterinaa* ja *Iljaa* ja yleiset venäläiset nimet *Aleksei* ja *Mihail* suomalaisia *Aleksia* ja *Mikaelia/Mikaa*. *Leo*-nimen valintaperusteena kerrottiin, että nimi ”muistuttaa venäläistä *Lev*-nimeä”. *Matias* assosioituu venäläisen äidin mielessä *Matvei*-nimeen, ja *Timo* tuo mieleen venäläisasuisen nimen *Timofej*. Eri kieliyhteisöissä käytettyjen samaa alkuperää olevien nimien välillä voi olla pieniä eroja ääntämisessä ja sanapainossa. Nämä erot eivät kuitenkaan ole suuria, ja tavallinenkin kielenkäyttäjä yhdistää nimen tai nimiasun muiden kielten vastaaviin nimiin. Aineistoni vanhemmat ovatkin mieltäneet etunimet samoiksi tai ”toisiaan muistuttaviksi” nimiksi. Venäjänkielisissä sanoissa ja erisnimissä paino ei aina ole ensimmäisellä tavulla (Nikunlassi 2002, 89). *Sofia* lausutaan suomeksi paino ensimmäisellä tavulla, kun venäjäksi taas toisella ja nimen loppu ääntyy *ja*:llisena:

Sofija. Suomalainen *Marja*-nimi ”muistuttaa” vanhempien mukaan Venäjällä paljon käytettyä *Maria*-nimeä, vaikka venäjänkielisessä variantissa paino on toisella tavulla ja *j*:n asemesta lausutaan *i*. Liisan venäläinen äiti mainitsee, että *Liisa*-nimi on ”äänteellisesti lähellä” venäläisestä *Jelizaveta*-nimestä muodostettua puhuttelussa yleisesti käytettyä lempinimeä *Liza*.

Sekä suomalaiseen että venäläiseen suuhun sopivat vanhempien mielestä nimet *Aleksandra*, *Katariina*, *Liisa*, *Maria*, *Ilja*, *Samuel* ja *Mikael*. Käsitukset vierasmaalaiselta kuulostavan nimen sopivuudesta kieliympäristöön vaihtelevat. Havaintojeni mukaan näin on erityisesti silloin, kun nimenantajilla ja -käyttäjillä on erilainen kulttuurinen tausta tai eri äidinkieli. Voi olla myös, että samaa kieltä äidinkielenäänkin puhuvat henkilöt ovat samasta nimiasusta täysin päinvastaista mieltä, kuten esimerkit 1 ja 2 osoittavat.

- (1) *Ilja* on luonnollisesti venäläisperäinen, joka istuu hyvin suomalaistenkin suuhun. (Isä, suom.)
- (2) Venäläinen aviomies on aina halunnut antaa *Ilja*-nimen pojalleen. Suomalaisen vaimon mielestä *Ilja* kuulostaa Suomessa vähän kummalliselta. Päädyttiin *Iljan* käännökseen eli *Eliakseen*. (Äiti, suom.)

Nimen ääntämisen helppous molemmille vanhemmille on tavattoman tärkeä seikka suomalais-venäläisissä perheissä, erityisesti, kun kyse on kutsumanimestä. Tämä on täysin ymmärrettävää, sillä lapsen nimi on jatkuvassa käytössä: vanhemmat joko puhuttelevat lasta tämän nimellä suoraan tai käyttävät nimeä keskenään lapsesta puhuttaessa. Jos nimi on vaikeasti lausuttava, se kuulostaa ei-äidinkielen vanhemman lausumana erilaiselta kuin lapselle annettu virallinen nimi.

Suurin osa aineistoni nimistä ja nimiasuista voidaan katsoa suomenkieliseen etunimistöön vakiintuneiksi nimiksi. Tämän takia vastauksissa tulee useimmiten esille lausumisen helppous nimenomaan venäläisille, niin venäläiselle vanhemmalle kuin muillekin sukulaisille. Vanhemmat ovat katsoneet helpoiksi lausua venäjäksi esim. seuraavat nimet: *Alina*, *Emilia*, *Janina*, *Julia*, *Katarina*, *Krista*, *Laura*, *Paulina*, *Taina*, *Aleksi*, *Leo*, *Rainer*, *Oskar*, *Timo*, *Tomas*. Kielten äännejärjestelmien eroavaisuuksien takia venäjänkielisille vaikeita äännteitä ovat suomen kielen etuvokaalit *ä*, *ö* ja *y* sekä kaksoiskonsonantit, jotka venäjää äidinkielenään puhuva ääntää helposti lyhyenä (Isotalus & Nissilä 2002, 56). Eräs venäläinen äiti kertoo, että lapsen suomalainen isä olisi halunnut nimetä pojan *Väinöksi*, mutta nimiehdotus hylättiin venäjänkielisille hankalien *ä*- ja *ö*-vokaalien takia. Nimi olisi kuulostanut *Väinön* sijaan *Vainolta*. Loppujen lopuksi tässä perheessä päädyttiin nimeen *Anton*.

Nimen lausumisen helppous suomalaisille taas tulee luonnostaan esille, jos valittu nimi on venäläinen. Käytännössä tämä liittyy suomenkielisille vaikeasti äännettävien konsonanttien välttämiseen. Suomalaiset informantit eivät eritelleet, mitkä äännteet ovat heidän mielestään vaikeita, mutta nähdäkseni ainakin konsonantit *z*, *ž* ja *š* esim. nimissä *Zinaida*, *Žanna* ja *Aleksanderin/Aleksandran* puhuttelumuoto *Saša* saattavat tuottaa ongelmia. Lausumisen kannalta helppoa nimivalintaa *Juri* perustellaan seuraavasti (esimerkki 3):

- (3) *Juri* on helppo lausua molemmilla kielillä, ja vaikka se onkin venäläinen nimi, on myös suomen kielessä hyvin samantyyllisiä miesten nimiä, esimerkiksi *Jari*. (Äiti, suom.)

Nimen lausumisen yhteydessä on otettava huomioon myös sanapainon vaikutus. Esimerkkinä mainittakoon aineistooni kuulumaton nimi *Denis*, joka kuitenkin kuvaillee sanapaino-ongelmaa hyvin. *Denis* on venäläisillä tavanomainen nimi, joka lausutaan venäjän kielessä sanapaino toisella tavulla. Suomessa ja joissakin muissa kielissä nimessä *Denis* sanapaino on ensimmäisellä tavulla. Tuttavani *Denis*-nimistä lasta onkin kiusattu nimensä takia, sanomalla *Denis-penis*. *Denis* oli lapsen kutsumanimi, josta ei ole virallisesti luovuttu, mutta vanhemmat puhuttelevat lasta nykyään tämän toisella nimellä. Koska suomen kielessä pääpaino on poikkeuksetta ensimmäisellä tavulla, vierasmaalainen nimi lausutaan todennäköisesti tämän säännön mukaisesti, vaikka muissa kielissä paino olisikin jollakin muulla kuin ensimmäisellä tavulla.

Ääntämisen helppoutteen liittyy kiinteästi myös nimen kirjoittamisen mutkattomuus kuullun perusteella. Hurtan (2004, 197) mukaan monet nimet saattavat aiheuttaa ongelmia siten, että nimenkantaja joutuu selittämään, miten hänen nimensä kirjoitetaan. Tämä ongelma saattaa nousta tavoiteltaessa kansainvälisyyttä nimen kirjoitusasulla, esim. nimissä *Julia* tai *Juulia*, *Nico* ja *Niko*, *Sara* tai *Saara*, joiden kirjoitusasu ei välttämättä aina ole selvä. Vanhempien mielestä kuullun perusteella helppoja kirjoittaa ovat nimet *Marko*, *Mikael* ja *Viljam*. Oletan, että *Viljamin* tapauksessa ongelmia saattaa kuitenkin aiheuttaa nimen oikeinkirjoitus, sillä mahdollisia variantteja ovat ainakin *Wiljam* ja *William*. Tämän lisäksi *Viljam*-nimeä taivutettaessa ei selviä, onko nimen perusmuodon lopussa *i*-vokaali vai ei⁶.

Koska venäjän kielessä käytetään kyrillistä kirjaimistoa, suomalais-venäläisissä perheissä on nimervalinnan yhteydessä pohdittu, miltä nimi tulee näyttämään translitteroituna suomesta venäjään, siis latinalaisista aakkosista kyrillisiin. Translitteraation halutaan olevan mutkaton. Translitteraatio on ajankohtaista mm. silloin, kun lapsella on Suomen kansalaisuuden lisäksi myös Venäjän kansalaisuus (esimerkki 4). Helposti translitteroitaviksi nimiksi on tulkittu mm. *Eeva*, *Paulina*, *Daniel*, *Lukas*, *Mikael*, *Oliver* ja *Rainer*. Oletan, että kaksoiskonsonantit saattavat venäläisessä translitteraatioissa lyhentyä, kuten monissa suomalaisissa sukunimissä on käynyt, esim. *Heikkinen* > *Heikinen*, *Junttila* > *Junttila*, *Olkkonen* > *Olkonen* (Korpivaara 2005, 46). Suomalaisia nimiä translitteroidessa ongelmia tuovat myös pitkät vokaalit (Jänis 2006, 71–72), jolloin *ee* nimessä *Eeva* saattaa muuttua lyhyeksi. Oletan kuitenkin, että venäläiselle vanhemmalle sopii myös, että nimen translitteroidussa muodossa on lyhytvokaalinen vaihtoehto. Translitteroitua muotoahan käytetään Venäjällä, missä pitkävokaalinen vaihtoehto saattaa vaikuttaa oudolta: *Eva* olisi *Eevaa* luontevampi.

6 Esimerkiksi genetiivimuoto *Viljamin* voi olla muodostettu jommastakummasta nimestä: *Viljam* tai *Viljami*.

- (4) Äidin päävaatimuksena oli, että nimien ei tulisi alkaa *j*-kirjaimella, koska molemmat vanhemmat suunnittelivat antavansa lapsilleen kaksi kansalaisuutta, ja nimen translitterointi venäjäksi voisi tuottaa ongelmia. (Äiti, ven.)

Nimien muita käytännöllisiä ominaisuuksia ovat lyhyys, helppous ja vääntelemättömyys. Lyhyt nimi on Kiviniemen (1982, 163) mukaan tarpeen varsinkin silloin, kun nimiyhdistelmän halutaan kuulostavan helpolta tai jos nimenkantajan sukunimi on pitkä. Aineistossani lyhyiksi nimiksi on mainittu *Eero*, *Hugo*, *Ilja* ja *Mikael*, joskin jälkimmäistä voidaan pitää pitkäkökönä, sillä se on kolmitavuinen nimi. Maksimin äiti pohtii, että hänen valitsemansa nimen *Maksim* voi halutessa muuntaa lyhyempään ja samalla kansainvälisempään muotoon *Max*. Helppoiksi nimiksi ilman tarkempia perusteita on määritelty *Daniel*, *Janne*, *Lars* ja *Leevi*. Nimiä, joista on vaikea vääntää haukkumanimeä, ovat vanhempien mielestä esim. *Joanna*, *Laura*, *Ilja* ja *Mikael*.

4. Kansainväliset, suomalaiset vai venäläiset nimet?

Nimivalinnalla on mahdollista luoda yhteyttä tietynsuuntaiseen kieli- ja kulttuuritaustaan. Jos esim. lapselle valitaan nimi venäjän kieleen vakiintuneessa kirjoitusasussa *Andrei* (< kreik. *Andreas*), *Igor* (< pohjoism. *Yngvar* t. *Ingvar*) tai vaikkapa *Olga* (< pohjoism. *Helga*), nimenkantajaa todennäköisesti luullaan venäläiseksi.

Tutkimuskirjallisuudessa kansainvälisillä nimillä tarkoitetaan monissa maissa – yleensä länsimaissa – käytössä olevia ja tunnettuja nimiä tai nimiasuja (Gerritzen 2006, 178, 182; Mikkonen 2005, 21; Aldrin 2009, 89), joista saattaa olla vaikea sanoa, ovatko ne moderneja vai perinteisiä (Gerritzen 2006, 181). Mikkosen (mts.) mukaan kansainvälisiä nimiä ovat esim. *Anna*, *Laura*, *Sofia*, *Mikael* ja *Paul*. Nämä vanhat kristillisperäiset nimet ovat vuosisatojen aikoina saaneet eri maissa, kielissä ja kulttuureissa erilaisia asuja. Nimen määrittelemisen tietynkieliseksi tai tiettyyn kulttuuriin kuuluvaksi voi olla hankalaa tai jopa mahdotonta, sillä kaikkien nimien alkuperästä ei ole täyttä varmuutta (Salmi 2013, 102; Nurminen 2014, 10, 22–23). Oman näkemykseni mukaan nimen painotuksen ja kirjoitusasun kautta välittyy tiettyyn kieli- ja kulttuuritaustaan viittaavia vivahde-eroja ja sävyjä. Esimerkiksi *Sarah* on suomenkielisestä näkökulmasta vierasasuinen nimi, jonka suomalaisasuinen variantti on *Saara*. Nimien suomenkielisinä piirteinä voidaan pitää pitkävokaalista nimiasua (*Pia* > *Piia*), konsonanttiloppuisten nimien korvaamista vokaaliloppuisilla (*Alex* > *Aleksi*, *Oskar* > *Oskari*) ja *y*-kirjaimen korvaamista *i*-kirjaimella (*Fanny* > *Fanni*). Seuraavat konsonantit ja kirjainyhdistelmät ovat suomen kielen ortografialle vieraita: *c*, *q*, *w*, *x*, *z* sekä *th* *t:n* merkinä, *ph* *f:n* merkinä ja *chr* *kr:n* merkinä. (Kiviniemi 1993, 127–141.) Salmen (2013, 66, 102) mukaan suomenkielisessä nimipäiväkalerterissa muista kielistä lähtöisin olevien nimien kirjoitusasuja suomalaistetaan etupäässä merkitsemällä pitkinä ääntyvät vokaalit kahdella kirjaimella.

Tässä tutkimuksessa ei ole tarkoituksena tutkia nimiaineistossa olevien nimien kielellistä alkuperää tai määritellä nimiä tietynkieliseksi. Tavoitteena ei ole myöskään määritellä

nimien tai nimiasujen kansainvälisyyttä, suomalaisuutta tai venäläisyyttä. Sen sijaan tarkoituksena on tarkastella, mitkä nimet vanhemmat ovat mieltäneet kansainvälisiksi, suomalaisiksi ja venäläisiksi sekä miten nimien synnyttämät kielelliset ja kulttuuriset konnotaatiot ovat vaikuttaneet nimenvallintaan. Nimenvallintaperusteita tarkasteltaessa nimenomaan vanhempien näkökulma on tärkeä. Vanhemmat ovat puhuneet ”suomalaisista” ja ”venäläisistä” nimistä viitaten toisinaan kieleen ja toisinaan maahan, jossa nimeä tai nimiasua käytetään.

On huomattava, että informantit eivät välttämättä tiedä nimien todellista alkuperää. Vanhempien mielipiteet nimien kielellisistä taustoista ovatkin subjektiivisia, yleensä tuntemuksiin eikä tietoon perustuvia.

Kun analysoidaan ihmisten tietynkielisiksi tai -maalaisiksi mieltämiä nimiä tai nimiäsuja, pitää ottaa huomioon perheen konteksti. Suomalais-venäläisessä perheessä näkemykset nimien kielestä voivat olla erilaisia kuin esim. suomalais-saksalaisessa perheessä. Suomalais-saksalaisen perheen saksalaisen vanhemman mielestä nimi *Anastasia* saattaa tuntua kansainväliseltä, mutta suomalais-venäläisen perheen venäläisen vanhemman mielestä hyvinkin venäläiseltä sen Venäjällä yleisyyden vuoksi. Havaintojeni mukaan mielipiteen muodostamiseen nimen kielestä vaikuttaa nimenantajan henkilökohtainen elämänhistoria, lähinnä se, missä maassa ja kieliympäristössä hän on kasvanut ja asunut suurimman osan elämästään. Jos vasta aikuisena Suomeen muuttanut venäläinen ei tiedä kovin paljon nimen yleisyydestä muissa maissa, on luonnollista, että hän mieltää nimet *Anna* ja *Elena*, jotka ovat Venäjällä yleisiä naisennimiä, venäläisiksi. Informanttini ovat edellä mainittujen nimien ja nimiasujen luonnehdinnassa käyttäneet mm. sanoja *perusvenäläinen*, *liian venäläinen* ja *puhtaasti venäläinen* nimi.

4.1. Kansainväliset nimet

Nimen kansainvälisyys on mainittu 34 prosentilla lapsista yhden tai useamman etunimen valintaperusteena. Vanhemmat ovat käyttäneet kansainvälisiä nimiä luonnehtiesaan mm. adjektiiveja *eurooppalainen* ja *yleismaailmallinen*. Jotkin nimet vanhemmat ovat mieltäneet samaan aikaan kansainvälisiksi ja suomalaisiksi tai kansainvälisiksi ja venäläisiksi, mikä viittaa siihen, että nimi on yleisesti käytössä useissa maissa Suomen ja/ tai Venäjän lisäksi. Vanhempien kansainvälisiksi mieltämiä nimiä on valittu etenkin ensimmäisiksi nimiksi. Näitä aineistossani on 54. Kansainvälisiksi miellettyjä jälkimmäisiä nimiä on 14 eli noin neljä kertaa vähemmän kuin ensimmäisiä nimiä. Kansainvälisiksi miellettyjä ensimmäisiä tyttöjen nimiä ovat *Alexandra*, *Alina* (2 kertaa), *Alisa*, *Anna* (3), *Camilla*, *Claudia*, *Eeva*, *Elsa*, *Emilia*, *Erika*, *Eveliina*, *Julia* (2), *Kiira*, *Laura*, *Marija*, *Milla*, *Nora*, *Oliwia*, *Saara*, *Sofia*; poikien nimiä *Aleksander*, *Aleksi* (2), *Alex* (2), *Alexander*, *Anders*, *Anton* (2), *Daniel* (2), *David*, *Emil*, *Hugo*, *Kristian*, *Lars*, *Leo*, *Lukas*, *Luukas-Daniel*, *Maksim*, *Max* (2), *Marko*, *Niklas* (2), *Oliver*, *Tomas*, *Valtteri*, *Viktor* ja *Viljam*. Vanhempien kansainvälisinä pitämiä jälkimmäisiä nimiä ovat *Alexandra*, *Eeva*, *Emilia* (2), *Jolanda*, *Julia*, *Maria* sekä *Aleksanteri*, *Arttu*, *Daniel*, *Kristian*, *Mikael*, *Valtteri* ja *Zacharias*.

Vanhempien pohdinnoista nousee esille ainakin kaksi seikkaa nimien kielestä: nimien ääntämistapa ja kirjoitusasu. Ensinnäkin vanhemmat ovat miettineet nimien tai nimi-asujen toimivuutta – etenkin lausumisen helppoutta – eri kielissä ja maissa (esim. *Kristian, Max*). Toiseksi he ovat halunneet tavoitella kansainvälisyyttä käyttämällä sellaista kirjoitusasua, joka ei ole yleinen suomessa, esim. *Camilla*. Minna Nurmisen (2014, 93) tutkimissa perheissä, toisin kuin minulla, kansainvälisellä nimivalinnalla lapselle yritetään mm. luoda kansainvälistä kahden kulttuurin ylittävää identiteettiä. Tämä voisi johtua siitä, että Nurmisen tutkimuksessa (mts. 47, 90) jotkut vanhemmista ovat kaksikielisiä, ja toisinaan perheissä on käytössä kolme kieltä, kun taas minun tutkimuksessani vain kaksi.

Nimien toimivuutta eri kielissä mm. maissa, joihin lapsilla ei ole siteitä, pohditaan esimerkeissä 5 ja 6. Esimerkeistä käy ilmi, että nimenantajat ovat joskus ottaneet myös huomioon mahdollisen muuton ulkomaille:

- (5) Nimien valinnassa ajattelimme myös sitä, että tyttäreemme selviää missä maailman maassa tahansa nimillä *Anna Ellen*. (Äiti, suom.)
- (6) Ensimmäisen nimen (*Nora*) pitää olla tarpeeksi kansainvälinen eli sellainen, joka on käytössä useissa maissa. Meidän perhe saattaa näet muuttaa minne tahansa. Kaikkeaa ei tietenkään voi ottaa huomioon. Serkkuni asuvat Kongossa ja ovat ranskankielisiä. Sekin otettiin huomioon, vaikka sillä olikin pienempi merkitys, mutta kuitenkin. (Äiti, ven.)

Vanhempien kansainvälisiksi mieltämät nimet ovat yleiseurooppalaisia, joko suomalaisessa kirjoitusasussaan (*Aleksi*) tai suomen kielen näkökulmasta vierasperäisessä (*Alexandra*), mm. venäjänkielisessä (*Aleksander, Marija*) kirjoitusasussaan. Kansainvälisyyttä on haluttu korostaa käyttämällä kirjoitusasussa *x*-kirjainta *ks:n* sijaan, *c:tä k:n* sijaan, *ch:ta h:n* sijaan, *w:tä v:n* sijaan tai käyttämällä suomen aakkostolle vierasta *z*-kirjainta: *Alexandra, Camilla, Oliwia* ja *Zacharias*. Jälkimmäisestä nimestä käytetään suomen kielessä *Sakari*-nimasua. Kansainväliseen nimivalintaan saattaa vaikuttaa mm. lapsen vanhempien keskenään käyttämä kieli. Esimerkiksi sisarusten *Camilla* ja *Daniel* vanhemmat valitsivat kansainvälisen nimen, koska heidän yhteisenä kielenään on englanti. Se on myös äidin mukaan vaikuttanut *Camilla*-nimen kirjoitustapaan: *c:llä k:n* sijaan.

Pitkiä vokaaleja ja kaksoiskonsonantteja taas voidaan pitää suomalaisuuden piirteinä. Näin esimerkiksi vanhempien kansainvälisiksi mieltämien nimien *Kiira* ja *Saara* pitkävokaalinen kirjoitusasu samoin kuin nimien *Arttu* ja *Valtteri* kaksoiskonsonantti *tt* antavat nimille suomenkielisen sävyn. Kuitenkin on todettava, että vaikka suomalaistetuissa eli suomen kieleen mukautetuissa nimiasuissa käytetäänkin yleensä pitkävokaalista kirjoitusasua (esim. *Eedit, Joonatan*), ovat lyhytvokaaliset variantit joskus suomenkielisilläkin yleisempiä kuin pitkävokaaliset. Tällaisia ovat esim. *Ida, Emil, Erik* (Kiviniemi 1993, 129) ja *Saga* (Saarelma-Paukkala 2013, 64).

Johonkin muuhun tiettyyn maahan ja kieleen liittyviä nimiä tai nimiasuja, kuten *André, Krzysztof* tai vaikkapa *Sophia*, ei aineistossani esiinny. Luukas-Danielin äiti mainitsee, että muissakin kielissä on olemassa samaa alkuperää olevia nimiä, esim. *Lukaš*, mutta tämän-tyyppisessä kirjoitusasussa annettu nimiä aineistostani ei löydy. Mainittakoon kuitenkin

suomen ja venäjän kielissä epätavalliset asut *Jolanda*, *Claudia* (suom. *Klaudia*, ven. *Klavdija*), *Zacharias* (suom. *Sakari*, ven. *Zahar*) sekä suomen kielen näkökulmasta vierasasuiset ruotsinkieliset *Anders* ja *Lars*. Lempiäisen (2004, s.v. *Jolanda*) mukaan *Jolanda* on mahdollisesti johdos ranskalaisesta nimestä *Violante*. Hanks ja Hodges (1990, s.v. *Jolanda*) taas toteavat, että nimi on italialainen variantti *Yolande*-nimestä ja että nimeä käytetään muun muassa Puolassa (*Jolanta*), Tšekissä (*Jolana* ja *Jolanta*) ja Unkarissa (*Jolán*).

4.2. Suomalaiset ja venäläiset nimet

Nimien kansainvälisyyteen suhtaudutaan suomalais-venäläisissä perheissä myönteisesti, mutta mitä mieltä vanhemmat ovat nimistä, jotka ovat heidän mielestään selvästi joko suomalaisia tai venäläisiä? Halutaanko lapselle antaa selvästi venäläinen tai suomalainen nimi? Joko suomalaisuuden tai venäläisyyden on mainittu vaikuttaneen nimenvalkintaan yhteensä 11 prosentilla lapsista. Koska näiden ominaisuuksien perusteella valittuja nimiä on vähän, käsittelemme niitä yhdessä ryhmässä.

Suomalaiseksi mielletty nimi *Leo* on annettu ainoastaan kerran ja silloin jälkimmäiseksi nimeksi. Vanhempien venäläisinä pitämiä nimiä ovat ensimmäiset nimet *Anastasia* (2 kertaa), *Anna*, *Ksenija*, *Anton*, *Kiril* ja jälkimmäiset *Anastasia* (2), *Elena*, *Inna*, *Maria* (2), *Valentina*, *Aleksander*, *Aleksanteri*, *Leo*, *Leonid*. Kaikki nimet paitsi *Leo* ovat hyvin yleisiä venäläisille vakiintuneita nimiä tai nimiasuja. Mielestäni monia niistä voidaan kuitenkin pitää kansainvälisinä, sillä niistä ei voi päätellä nimenkantajan kansallisuutta tai kielellistä taustaa. Asia muuttuisi, jos otettaisiin huomioon sekä etu- että sukunimi (vrt. esim. *Anna Virtanen*, *Anna Davidson* ja *Anna Petrova*). Kysymyslomakkeessa en ole yksityisyyden suojelemiseksi kysynyt lasten sukunimiä. Venäläisyyttä on tarkoituksellisesti korostettu poikien nimivalinnoissa *Kiril* ja *Anton* (esimerkki 8). Samoin venäläisyys oli tärkeä siskojen nimivalinnoissa *Anastasia* ja *Anna*, jotka ovat tyttöjen ainoat nimet. Nimet annettiin siitä huolimatta, että lapsilla on venäläinen sukunimi, ja nimien takia lapsia saatettaisiin kiusata. Anastasiaa ja Annaa on kiusattukin koulussa, joskin nykyään vähemmän. Lasten venäläinen isä, joka on valmistunut venäläisestä filologiasta, perustelee esimerkissä 7 nimivalintaansa seuraavasti:

- (7) (...) Mietimme vaimoni kanssa, minkälaista on asua Suomessa venäläisten etunimien, isännimien⁷ ja sukunimien kanssa, mutta päädyimme venäläisiin nimiin. Suomalaisia nimiä minä en varmaan antaisi lapsille. Minulle venäläiset nimet ovat osa Venäjää, venäläistä kulttuuria. Kun on venäläinen nimi ja asuu Suomessa, pitää todistaa, että on venäläinen, ja olla pelkäämättä, että kiusataan 'ryssäksi'. Venäläinen nimi on kuin lippu. (Isä, ven.)

7 Vaikka isä kertoo tässä pohtineensa myös isännimen antamista lapselle, ilmeisesti sitä ei annettu, sillä kummallakin tytöllä on ainoastaan yksi etunimi.

Nimiyhdistelmiä, joissa on haluttu yhdistää vastaajien venäläisenä pitämä nimi ja Suomessa yleinen nimi, on kaksi; toisessa ensimmäinen nimi on venäläinen ja toinen suomalainen, toisessa päinvastoin: *Ksenija Emilia* ja *Mikael Leonid*. Vastaajat siis ovat pitäneet nimiä *Ksenija* ja *Leonid* venäläisinä ja nimiä *Emilia* ja *Mikael* suomalaisina. Ennen aineiston keruuta oletin, että suomalais-venäläiset perheet olisivat erityisen halukkaita käyttämään kompromissinimiä, esim. nimiyhdistelmiä, joissa on yhdistetty suomalaisena ja venäläisenä pidettyjä nimiä, mutta näin ei kuitenkaan ollut. Myöskään Emilia Aldrinin monikielisten perheiden nimenvallintaa käsittelevässä tutkimuksessa erikielisten etunimien yhdistelmät eivät ole yleinen tapa valita nimi lapselle (Aldrin 2009, 89, 92).

Erään venäläisen äidin mukaan jälkimmäiseksi nimeksi annettu *Leo* ”antaa ymmärtää lapsen venäläisistä juurista,” millä tarkoitetaan *Leon* olevan samaa alkuperää venäjän kielessä tavanomaisen *Leonid*-nimiasun kanssa. Aineistossani on kaksi *Leoa*, ja toisen *Leo*-nimisen pojan venäläisen äidin mukaan *Leo* onkin suomalainen nimi. Suomalaisen isän mielestä nimi taas ei ollut tarpeeksi suomalainen, mikä voi selittyä vanhempien eri kieli- ja taustoilla. Äiti perusteli isälle nimivalinnan suomalaisuutta siten, että nimi on suomalaisessa nimipäiväkalenterissa ja yleisesti käytössä Suomessa. Nimi onkin annettu kesäkuuhun 2015 mennessä 24 408 miespuoliselle henkilölle (VRK 14.6.2015).

Antonin ja Kirilin vanhempien päävaatimuksena oli, että nimet on helppo lausua molemmilla kielillä. Luultavasti juuri sen takia nimen kirjoitusasussa on yksi *l*-kirjain kahden sijaan. Venäjän kielessä käytetty kirjoitusasu on siis *Kirill* (VHO 2005), vaikka nimen lopussa lausutaankin vain yksi *l*. Lisäksi nimillä on haluttu tuoda esille lasten venäläistä taustaa:

- (8) Voisin kuvitella, että he [lapset] olisivat olleet hieman loukkaantuneita, jos olisimme antaneet puoliksi venäläistä syntyperää oleville pojille täysin suomalaiset nimet. Kulttuurin tutkimusta itse opiskelleena kallistun myös sille suunnalle, että molemmista kulttuureista on otettava jotain. Vaikka edes nimi. (Äiti, suom.)

Tässä artikkelissa käsittelemäni aineiston ulkopuolella on myös muita venäjän kielessä käytettyjä nimiä tai nimiasuja, mutta niiden nimenvallintaperusteissa ei kuitenkaan ollut kerrottu nimen venäläisyyden vaikuttaneen nimivalintaan. Tällaisia ovat esimerkiksi *Olga*, *Pelageja*, *Serafima*, *Sinaida*, *Varvara*, *Valentina*, *Vasilisa*, *Andrei*, *Artemi*, *Artjom*, *Ilja*. Samoin muista nimenvallintaperusteista löytyy alkuperältään suomalaisia nimiä, kuten *Aino*, *Marjatta*, *Tuulikki*, *Ilmari*, *Oiva*, *Onni*, *Tapio*, *Veikko*, *Väinö* ja latinasta käännetty nimi *Orvokki*. Saattaa olla niinkin, että venäläisen tai suomalaisen nimen tai nimiasun valinnan taustana oli sukulaisen esikuva, eikä nimen venäläisyys tai suomalaisuus sinänsä ollut nimenantajalle tärkeä kriteeri. Lapsen nimeäminen sukulaisen mukaan on ollut yleinen nimenvallintaperuste slaavilaisissa kulttuureissa, esim. Kroatiassa ja Bulgariassa (Virkkula 2014, 77–82). Myös Suomessa asuvissa suomalais-venäläisissä perheissä valitaan suvussa kulkeneita nimiä, jolloin nimivalinnoilla halutaan liittää lapsi sukuun ja korostaa kunnioitusta sukulaisia kohtaan (Eskola 2013, 99).

Venäläistä nimiperinnettä ja sen edustusta Suomessa tukevat etunimiksi annetut patronyymit eli isännimijohdokset. Aineistoni 184 lapsesta kolmella on isänsä nimen mukainen venäläisellä *vna*-päätteellä muodostettu patronyymi. Nämä isännimijohdokset esiintyvät poikkeuksetta jälkimmäisinä niminä ja ainoastaan tytöillä: *Jurivna* (Jurin tytär), *Vadimovna* (Vadimin tytär) ja *Mikovna* (Mikan tytär)⁸. Venäläinen patronyymi on suomalaiselle nimijärjestelmälle oudohko elementti, jolle ei ole omaa kategoriaa, minkä vuoksi se on sijoitettava etunimen kohdalle.

Nimen suomalaisuuden tai venäläisyyden on mainittu vaikuttaneen nimenvallintaan vain harvoin. Monet aineiston nimiasuista ovat kuitenkin suomenkielisiä, joten pidän todennäköisenä, että usein nimen suomalaisuutta valintaperusteena on pidetty itsestäänselvyytenä, minkä takia sitä ei mainittu vastauksissa. Vastaavanlainen tilanne on myös Emilia Aldrinin tutkimuksessa (2011, 139), jossa lasten vanhemmista ainoastaan 4 % on spontaanisti maininnut, että nimen ruotsalaisuus, kotimaisuus tai pohjoismaisuus oli heille tärkeä nimenvallintaperuste.

4.3. Mahdottomina pidetyt nimet

Suomalais-venäläisten lasten vanhemmat kiinnittävät erityistä huomiota suomen ja venäjän kielen kannalta mahdottomina pidettyihin nimiin ja nimiasuihin. Suomi kuuluu suomalais-ugrilaisiin ja venäjä indoeurooppalaisiin kieliin: naapurimaiden kielet ovat siis hyvin erilaisia keskenään. Tästä syystä jotkin Venäjällä yleisessä käytössä olevat etunimet tai niiden muunnokset eivät ole käypiä Suomessa ja päinvastoin. Kieliympäristöön kuulumaton tai vierasmaalaiselta kuulostava nimi saattaa tuntua epämieluisalta, jos kieliympäristössä on olemassa samanasuinen tai äänteellisesti läheinen negatiivisia tai outoja konnotaatioita synnyttävä appelliivi eli yleisnimi. Näitäkin asioita tiedustelin vanhemmilta: jotkut ovat kertoneet nimistä, joista olivat keskustelleet lapsen nimeä valitessaan, toiset taas ovat selvästi alkaneet miettiä asiaa tarkemmin vasta vastatessaan kyselyyni.

Mitkä nimet ovat Suomessa tai suomen kielessä mahdollisesti ongelmallisia, kummallisia tai sopimattomia assosiaatioita synnyttäviä? *Arina*, joka on kansanomaisen muoto nimestä *Irina* (Petrovski 2000 s.v. *Arina*), olisi ollut venäläiselle äidille mieluisa, mutta nimi hylättiin suomenkielisen *arina*-appelliivin merkityksen ’tulipesän, lieden tms. riski- t. säleikkömäinen pohja, rosti’ (KS s.v. *arina*) takia.

Venäjänkielisille informanteilleni nimet *Antti*, *Miska*, *Oona* ja *Sami* ovat epämielityttäviä. Kielierojen takia suomea toisena tai vieraana kielenä puhuvalle syntyy suomenkielisistä sanoista sellaisia konnotaatioita, joita syntyperäiselle suomalaiselle ei tule mieleen. Sopimattomat assosiaatiot voivat johtua äänteiden kvantiteetista eli kestosta: venäläinen

8 Patronyymia *Mikovna* muodostettaessa vokaali *a* muuttuu venäjän kielen säännön mukaan *o*:ksi (venäjän kielessä painoton *a* sanan (myös etunimen) lopussa muuttuu patronyymissa *o*:ksi, esimerkiksi *Nikita* > *Nikitovna*, *Nikitovitš*, *Danila* > *Danilovitš*).

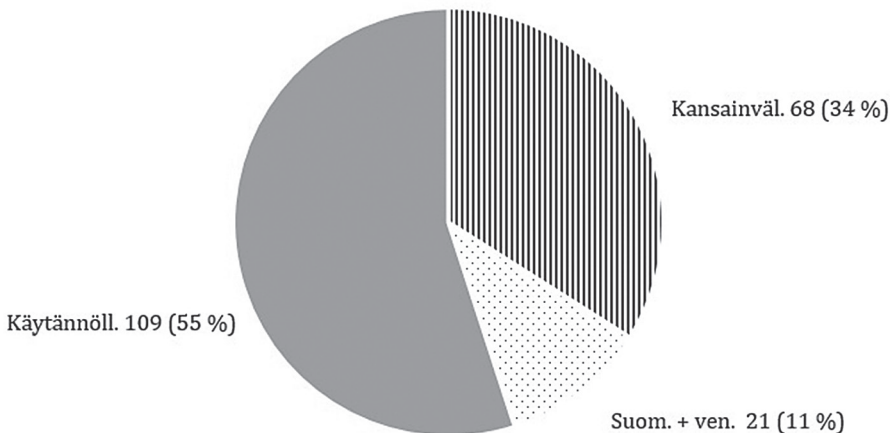
informantti epäili suomenkielisen nimen *Antti* toimivuutta suomalais-venäläisissä perheissä. Venäjänkieliset suomen kvantiteetista tietämättömät sukulaiset olisivat lausuneet nimen *anti*, ei *Antti*. Venäjän kielessä *anti*-määriteosa vastaa suomalaista kieltoprefiksiä *epä-*, esim. *epäpuhdas*, *epäaito*. Myös suomen kielessä käytetään *anti*-määriteosaa, joka esiintyy yleensä vierassanoissa (esim. *antibiootti*, *antiseptinen*) mutta se voi liittyä myös muuhun kuin vierassanaan (esim. *antisankari*) (VISK § 172). Venäjänkielinen informanttini katsoi kuitenkin, että venäjänkielisten lausumana (*Anti*) nimi kuulostaisi kummalliselta. *Oona*-nimi olisi miellyttänyt erästä venäläistä äitiä paljon, mutta venäläiset sukulaiset hylkäsivät nimiehdotuksen heti, koska se muistuttaa venäläistä *hän*-pronominia (ven. *ona*). Koska venäjän kielessä toisin kuin suomessa äänneiden kestolla ei ole merkitystä erottelevaa tehtävää, sekoittuvat *Oona* ja *ona* venäläisen suussa helposti. Myös suomalainen nimi *Sami* on venäläisille outo, sillä venäjän kielessä appelliatiivia *sami* käytetään merkityksessä 'itse' (mon.), esimerkiksi *My sdelali eto sami*. 'Me teimme sen itse.' Eräs vastaaja mainitsee sopimattomana Suomessa venäläisenä pidetyn ja Suomen ortodoksisessa nimipäiväkalenterissa olevan nimen *Miška* (Lempiäinen 2004 s.v. *Miska*; Vilkuna 2005 s.v. *Miska*). Vastajaan mukaan *Miška* tuli hylätyksi tässä perheessä sen takia, että venäjäksi se merkitsee nallea tai karhun deminutiivimuotoa. Suomessa taas karhua tarkoittava *otso*-sanana erisniminen pari *Otso* on käytössä etunimenä, ja kesäkuuhun 2015 mennessä se on annettu 3 254 miespuoliselle henkilölle (VRK 14.6.2015). *Miška* on venäjän kielessä paitsi appelliatiivi, myös mahdollinen *Mihail*-nimen lyhentymä tai kansanomainen muoto, mutta on vaikea kuvitella, että sitä annettaisiin Venäjällä viralliseksi nimeksi. Venäjällä nimenantoa säätelevä laki ei väljyytensä takia ota kantaa siihen, voidaanko viralliseksi nimeksi antaa virallisen nimen lyhentymä tai puhuttelumuoto. Internetin venäjänkielisiltä keskustelupalstoilta löytyy kuitenkin runsaasti esimerkkejä siitä, että Venäjän viranomaiset eivät hyväksy tällaisia tapauksia.

Kuten on jo tullut esille, venäjän kielessä käytetään runsaasti lempinimiä. Tämä käytäntö on niin vakiintunut Venäjällä, että se on myös läsnä tutkimissani suomalais-venäläisissä perheissä. Koska tutkimukseni venäläiset informantit käyttivät runsaasti lempinimiä, viralliset nimet *Viktoria*, *Pavel* ja *Vasilisa* ovat vanhempien mielestä vakiintuneiden hellittelymuotojensa takia hankalia Suomessa. Virallinen etunimi *Viktoria* ei sovellu vanhempien mukaan suomalais-venäläisen perheen nimistöön, sillä nimen venäjänkielinen ja venäläisten käyttämän puhuttelumuoto *Vika* on homonyyminen suomen yleiskielisen sanan *vika* kanssa. Samasta syystä *Pavel* ei kelvannut nimeksi: puhuttelumuoto *Paška* ei olisi mahdollinen suomenkielisen appelliatiivin *paska* takia. Erään informantin perheessä hylättiin myös nimiehdotus *Vasilisa*, jonka hellittelymuoto *Vasiliska* ei sopinut lapsen nimeksi, sillä venäläinen äiti sai suomalaiselta tuttavaltaan huomautuksen, että nimi saattaa assosioitua *vesiliskoon*. Tämä ei kuitenkaan estänyt yhtä aineistoni perhettä antamasta *Vasilisa*-nimeä tyttärelleen. Edellä esitetystä voidaan päätellä, että venäläinen lempinimikäytäntö saattaa vaikuttaa siihen, että jotkin nimiehdotukset hylätään niiden puhuttelutai lempinimimuotojen takia. Oletettava kuitenkin on, että jos perhe ei ole tekemisissä muiden Suomessa asuvien venäläisten kanssa, eikä perheellä ole vahvoja siteitä Venäjällä

asuviin sukulaisiin, lempinimikäytännöllä ja sen vaikutuksella virallisen nimen antoon saattaa olla vähäisempi merkitys. Vanhempien sopimattomina pitämiin nimiin on suh-
tauduttava varauksella, sillä nämä ovat yksittäisten henkilöiden mielipiteitä. Informant-
tien vastaukset antavat silti kuvan siitä, millä perustein nimiehdotuksia hylätään suoma-
lais-venäläisissä perheissä.

5. Lopuksi

Kokoavasti voidaan todeta, että suomalais-venäläisissä perheissä nimen käytännöllisyydellä on merkittävä rooli nimenvallinnassa. Käytännöllisten näkökohtien mainitaan vaikuttaneen nimenvallintaan 55 prosentilla lapsista yhden tai useamman etunimen va-
lintaperusteena. Tämä näkyy siten, että lapselle on usein valittu nimiä, jotka toimivat kummankin vanhemman kielessä ja kulttuurissa. Tällaisia voivat olla vanhempien ”ään-
teellisesti lähellä oleviksi” kutsumat eli samaa alkuperää olevat mutta eri kirjoitusasus-
sa esiintyvät nimet, vanhempien mielestä kummassakin kulttuurissa hyvältä kuulosta-
vat nimet, helposti translitteroitavat tai vaikkapa lyhyet nimet. Äärimmäisen tärkeää on nimen lausumisen helppous: pyritään välttämään joko suomalaisille tai venäläisille vai-
keita äänneitä, kuten *z, ž ja š; ä, ö ja y*. Monilla lapsilla on sukulaisia Venäjällä, joten nimen halutaan olevan helposti lausuttava myös heille, ei vain suomea osaavalle venäläiselle van-
hemmalle. Lisäksi on pohdittu nimien toimivuutta ja käyttökelpoisuutta muissa kielissä ja kulttuureissa. Kuviossa 1 on esitetty jako vanhempien käytännöllisiksi, kansainvälisiksi sekä suomalaisiksi ja venäläisiksi mieltämistä etunimistä.

Kuvio 1. Vanhempien käytännöllisinä, kansainvälisinä sekä suomalaisina ja venäläisinä pitämät nimet.

Kaiken kaikkiaan nimenvälistä perusteet on kartoitettu 184 lapsen nimistä. Analyysi osoittaa, että kansainvälisyys siinä merkityksessä, miten vanhemmat sen ymmärtävät, on ollut 34 prosentilla lapsista yhden tai useamman nimen välistä perusteena, kun taas suomalaisuus ja venäläisyys, venäläiset patronyymit mukaan lukien, 11 prosentilla lapsista. Vanhempien kansainvälisinä pitämien nimien suhteellinen suosio johtunee näiden toivuudesta useissa kielissä ja kulttuureissa. Yhdessäkin perheessä ei kuitenkaan mainita, että lapsella haluttaisiin olevan eurooppalainen, suomalaisuuden ja kansainvälisyyden rajoja ylittävä identiteetti (vrt. Nurminen 2014, 94). Mielipiteet nimen suomalaisuudesta ja venäläisyydestä eroavat toisistaan vanhemman kielitaustasta riippuen. Nimien suomalaisuuden ja venäläisyyden vähäinen vaikutus nimenvälistä saattaa vaikuttaa ristiriitaiselta, sillä lähempi tarkastelu osoittaa suurimman osan nimistä olevan suomenkielissä kirjoitusasussa. Tällaiset ristiriidat eivät ole harvinaisia. Esimerkiksi liettualaisten ja suomalais-liettualaisten lasten nimiä ja nimenvälistä perusteita tutkinut Sara Sällsten (2013, 133) on havainnut monien nimien olevan liettualaisessa kirjoitusasussa, vaikka vanhemmat ovat kertoneet, että liettualaisuuden korostaminen nimien avulla ei ole heille erityisen tärkeää.

Tutkimustulokset osoittavat, että muutamaa perhettä lukuun ottamatta vanhemmat eivät halua antaa kielellisesti venäläisiksi leimautuneita tai venäläiseen kulttuuriin kuuluvia nimiä tai nimiasuja lapsilleen. Syitä tähän vanhemmat eivät tarkkaan eritelleet, mutta joitakin oletuksia voi tehdä. Kieliympäristölle vieras nimi voi olla epäkäyttännöllinen: liian erikoisen nimen joutuu todennäköisesti tavaamaan joka paikassa. Myös toisen vanhemman kielessä epämiellyttäviä assosiaatioita synnyttäviä nimiä pyritään välttämään. Lasten myös halutaan kuuluvan suomenkieliseen yhteisöön. Heidän ei siis haluta erottuvan liian paljon kantaväestöstä tai joutuvan kulttuurisidonnaisen nimensä vuoksi kiusaamisen kohteeksi. On huomattu, että nimellä voi olla myös vaikutusta työnhakuun: esim. Ruotsissa tehdyssä tutkimuksessa (Hägström 2006) on tuotu esille, kuinka maahanmuuttaja-taustaisen henkilön on hankala saada töitä, jos nimi on liian etninen (Tikkala 2007, 452). Suomalaisten asenteita maahanmuuttajia kohtaan tutkineen Magdalena Jaakkolan (2009, 52) mukaan suhtautuminen venäläisiin oli v. 2007 varauksellisempaa kuin esim. virolaisiin, puolalaisiin tai kiinalaisiin. Tämä saattaa osittain selittää vanhempien pyrkimystä piilottaa lastensa venäläistä taustaa. Myös Sällstenin (2013, 132–133) tutkimuksessa liettualaiset ja suomalais-liettualaiset vanhemmat pitivät kulttuurista taustaa rajoittavana tekijänä ja jopa toivoivat, että heidän lapsiaan luultaisiin täysin suomalaisiksi. Sällstenin aineisto on melko pieni (24 perhettä ja 35 lasta), joten pitkälle meneviä päätelmiä tämän havainnon perusteella ei kuitenkaan voi tehdä.

Vanhemmat pitivät joitakin nimiä tai nimiasuja mahdottomina antaa suomen ja venäjän kielen erojen takia, varsinkin jos nimestä tulee epämiellyttävä assosiaatio. Lisäksi venäjän kielessä vallitseva lempinimikäytäntö saattaa estää suomalais-venäläisissä perheissä joidenkin Venäjän venäjänkielillä yleisten etunimien annon.

Tuloksista käy ilmi, ettei lapsille pyritä rakentamaan venäläistä identiteettiä nimenvälistä avulla. Sen sijaan lasten venäläistä taustaa yritetään ikään kuin piilottaa. Aineistossa

ei ole jompaankumpaan kieleen tai kulttuuriin kuulumattomia – esimerkiksi ranskalaisia tai tšekkiläisiä – nimiä tai nimiasuja. Koska valitut nimet ovat usein suomalaisessa kirjoitusasussa, voidaan päätellä, että lapsille yritetään rakentaa pikemminkin suomalaista kuin venäläistä tai kansainvälistäkään identiteettiä. Tutkimustulokset osoittavat kuitenkin, että venäläistä nimiperinnettä ylläpidetään mm. valitsemalla nimiä, joista voidaan muodostaa venäjän kielessä yleisesti käytettyjä lempinimimuotoja sekä antamalla venäläisiä patronymeja, joskin jälkimmäisiä on vain kolme. Myös ortodoksiseen perinteeseen kuuluva ja siten Venäjällä tavanomainen yhden nimen antaminen on Suomen suomalais-venäläisissä perheissä yleisempää kuin suomalaisilla. Suomalais-venäläisten perheiden lapsista 13 prosentilla on vain yksi etunimi (Eskola 2013, 86), yksikielisistä suomalaisista taas 2 prosentilla (Kiviniemi 2006, 72).

On huomattava, että satunnaisotannalla keräämääni aineistoa ei voi pitää tilastollisesti edustavana. Lukujen vertailuun on suhtauduttava varauksella myös siksi, että sain tietoja avoimien kysymysten eikä monivalintakysymysten avulla. Tämä on johtanut siihen, että jotkin asiat eivät tulleet vastauksissa esille. Kysely- ja haastattelututkimuksessa vastaukset siis riippuvat paljon siitä, miten kysymykset on muotoiltu. Esimerkiksi jos olisin kysynyt suoraan ”Oliko nimen suomalaisuus/venäläisyys teille tärkeänä tekijänä nimenvälinnässä?”, olisin varmaan saanut paljon enemmän tietoja asiasta. Pääosin Internetissä toteutettavalla kyselyllä ei ole mahdollista tavoittaa vanhempia, jotka eivät käytä Internetiä tai sosiaalista mediaa. Lisäksi on otettava huomioon, että tulokset ovat riippuvaisia tutkijan omista tulkinnoista.

Tekeillä olevassa väitöskirjassani käsittelen suomalais-venäläisten perheiden lasten nimenvälintaperusteiden lisäksi Suomessa asuvien suomalais-venäläisten nuorten aikuisten nimi-identiteettiä. Tarkastelen useita nimi-identiteetin osa-alueita: virallisia nimiä eli etu- ja sukunimiä, epävirallisia eli lempi- ja hellittelynimiä sekä nimien ja nimimuotojen vaihtelua eri tilanteissa ja kieliympäristöissä. Tutkin, miten informantit suhtautuvat omaan nimeensä ja nimien kautta identiteettiinsä: Identifioivatko he itsensä jompaankumpaan kulttuuriseen ja kielelliseen ryhmään, vai onko heillä kaksikulttuurinen identiteetti? Ovatko he kokeneet joutuneensa ennakkoluulojen kohteeksi nimiensä takia? Tutkimuksen keskiössä on siis kysymys siitä, millä tavoin suomalais-venäläiset henkilöt tasapainottelevat nimi- ja kulttuuriperinnön säilyttämisen ja piilottamisen välillä.

Lähteet

- ALDRIN, EMILIA 2009: The Choice of First Names as a Social Resource and Act of Identity among Multilingual Families in Contemporary Sweden. WOLFGANG AHRENS, SHEILA EMBLETON ja ANDRÉ LAPIERRE (toim.): *Names in Multi-Lingual, Multi-Cultural and Multi-Ethnic Contact. Proceedings of the 23rd International Congress of Onomastic Sciences August 17–22, 2008, York University, Toronto, Canada*, 86–92. Saatavissa: <http://hdl.handle.net/10315/2926>. [Viitattu 20.4.2015.]
- 2011: *Namnval som social handling. Val av förnamn och samtal om förnamn bland föräldrar i Göteborg 2007–2009*. Namn och Samhälle 24. Institutionen för nordiska språk, Uppsala universitet, Uppsala.

- ALFORD, RICHARD D. 1988: *Naming and Identity: A Cross-Cultural Study of Personal Naming Practices*. HRAF Press, New Haven.
- ALHAUG, GULBRAND – SAARELMA, MINNA 2009: Namn på barn i Noreg (fødd 1990–2006) med finske eller finsk-norske foreldre. LEILA MATTFOLK ja TERHI AINIALA (toim.): *Namn och kulturella kontakter. Handlingar från NORNA:s 37 symposium i Hapsal 22–25 maj 2008*, 85–109. Skrifter 5, NORNArapporter 85. Forskningscentralen för de inhemska språken, Helsingfors.
- ESKOLA, KSENIA 2013: *Suomalais-venäläisten lasten etunimet: nimenvaihtaperusteet ja rakenne*. Pro gradu -tutkielma. Turun yliopisto, suomen ja sen sukukielten maisteriohjelma. Saatavissa: <https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/92134/gradu2013Eskola.pdf?sequence=2>. [Viitattu 18.2.2015.]
- Federalnyj zakon ot 15.11.1997 # 143-FZ* (red. ot 31.12.2014) ”Ob aktah graždanskogo sostojanija”. Saatavissa: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_173279/?frame=1. [Viitattu 21.6.2015.]
- GERRITZEN, DOREEN 2006: Naming Children in a Globalizing World. *Acta Onomastica* 1/2006, 177–184. The Czech Language Institute of the Academy of Sciences of the Czech Republic, Prague. Saatavissa: <https://pure.knaw.nl/portal/files/466584/DGActaOnomastica.pdf>. [Viitattu 14.6.2015.]
- HAGSTRÖM, CHARLOTTE 2006: *Man är vad man heter: Namn och identitet*. Carlsson, Stockholm.
- HANKS, PATRICK – HODGES, FLAVIA 1990: *A Dictionary of First Names*. Oxford University Press, Oxford.
- HURTTA, HEIKKI 2004: Julia, Nico ja Sara. MAIJA LÄNSIMÄKI ja HELENA SUNI (toim.): *Ikkunoita kielen maailmaan, 196–198*. Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, Helsinki.
- ISOTALUS, RITVA – NISSLÄ, RIIKKA 2002: *Konteksti- ja sanaoppimismenetelmät suomen ääntämisen harjoittelussa: tutkimus venäläisten oppijoiden suomen ääntämisen ongelmallisista piirteistä*. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto, suomen kieli.
- JAANKOLA, MAGDALENA 2009: *Maahanmuuttajat suomalaisten näkökulmasta: asennemuutokset 1987–2007*. Helsingin kaupungin tietokeskus, Helsinki. Saatavissa: http://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/09_02_19_tutkimus_jaakkola.pdf. [Viitattu 18.2.2015.]
- JÄNIS, MARJA 2006. *Venäjästä suomeksi ja suomesta venäjäksi*. Aleksanteri-sarja 1: 2006. Aleksanteri-instituutti, Helsinki.
- KIVINIEMI, EERO 1982: *Rakkaan lapsen monet nimet. Suomalaisten etunimet ja nimenvaihtaminen*. Weilin+Göös, Helsinki.
- 1993: *Iita Linta Maria. Etunimiopas vuosituhanen vaihteeseen*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 590. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki.
- 2006: *Suomalaisten etunimet*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 1103. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki.
- KORPIVAARA, PIRITA 2005: *Hämäläinen vai Khyamyalyaynen? Inkerinsuomalaisten paluumuuttajien nimien muutoksista*. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto, kielten laitos, suomen kieli.
- KS = *Kielitoimiston sanakirja* [verkkosanakirja 2.0]. Saatavissa: <http://www.kielitoimistonsanakirja.fi>. [Viitattu 18.2.2015.]
- LEMPÄINEN, PENTTI 2004: *Suuri etunimikirja*. WSOY, Helsinki.
- MASANTI, ANNA 2010: *Oman nimen kuuleminen on kuin halaus. Nuorten naisten nimi-identiteetin ja nimimielteiden tarkastelua*. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto, suomen kieli.
- MIKKONEN, PIRJO 2005: *Etunimet, ikkuna kansakunnan historiaan*. PIRJO MIKKONEN (toim.): *Etunimet*, 17–22. 4., uudistettu painos. Otava, Helsinki.
- NIKUNLASSI, AHTI 2002: *Johdatus venäjän kieleen ja sen tutkimukseen*. Finn Lectura, Helsinki.
- 2010: *Suomen ja venäjän kielen eroista ja yhtäläisyyksistä* [Venäjää voi ymmärtää -blogi]. Saatavissa: <http://blogs.helsinki.fi/venajaavoivymmartaa/suomen-ja-venajan-kielen-eroista-ja-yhtalaisyksista>. [Viitattu 17.6.2015.]
- Nimilaki 9.8.1985/694n. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1985/19850694>. [Viitattu 10.2.2015.]
- NURMINEN, MINNA 2014: *Lasten etunimet ja nimenvaihtaperusteet Suomessa asuvissa monikielissä perheissä*. Pro gradu -tutkielma. Turun yliopisto, suomen kieli.

- PETROVSKI, N. A. 2000 [1996]: *Slovar russkih litšnyh imjon*. Russkie slovari, Moskva. Sähköinen versio (© gramota.ru 2002) on saatavissa: <http://www.gramota.ru/slovari/info/petr/>. [Viitattu 25.2.2015.]
- REISÆTER, GURO 2004: Kreative kompromiss på fargerik bakgrunn. Namn i ein tospråklig kontekst. *Studia Anthroponymica Scandinavica* 22, 105–135. Institutet för språk och folkminnen, Uppsala.
- 2007: Name choices in bilingual families in Norway. *Proceedings of the 21st International Congress of Onomastic Sciences, Uppsala 19–24 August 2002*, 3, 281–289. Ed. by Eva Brylla & Mats Wahlberg. Institutet för språk och folkminnen, Uppsala.
- 2012: Immigrants in Norway and their choice of names: continuation or adaption? *Names and Identities*, 223–234. Ed. by B. Helleland, C.-E. Ore & S. Wikstrom. Oslo Studies in Language 4 (2). Saatavissa: <https://www.journals.uio.no/public/journals/1/images/osla-4-2.pdf>. [Viitattu 10.2.2015.]
- SAARELMA-PAUKKALA, MINNA 2013: Nimipäiväkalenterin uudistus vuodeksi 2015. *Yliopiston nimipäiväkalmanakka* 2014, 58–67. 19. vuosikerta. Helsingin yliopisto, Helsinki. Saatavissa: <http://almanakka.helsinki.fi/images/nimipaivat/nimiallakat/NimAll2014.pdf>. [Viitattu 10.2.2015.]
- SALMI, MARIA 2013: *Polykarpus, Saima ja Minea – nimet vuosien 1900, 1929 ja 2010 suomen- ja ruotsinkielisissä nimipäiväkalentereissa*. Pro gradu -tutkielma. Turun yliopiston kieli- ja käännöstieteiden laitos, suomen kieli.
- SVT 2013 = Suomen virallinen tilasto: Vuosikatsaus 2013, 2. Kokonaan vieraskielisiä perheitä vain kolme prosenttia. Tilastokeskus, Helsinki. Saatavissa: http://www.stat.fi/til/perh/2013/02/perh_2013_02_2014-11-21_kat_002_fi.html. [Viitattu: 25.2.2015.]
- SVT 2015 = SUOMEN VIRALLINEN TILASTO: Väestörakenne. Tilastokeskus, Helsinki. Saatavissa: <http://www.stat.fi/til/vaerak/index.html>. [Viitattu: 8.7.2015.]
- SÄLLSTEN, SARA 2013: *Nimi ja identiteetti: Suomessa syntyneiden liettualaisten lasten nimet*. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto, balttilaiset kielet ja kulttuurit.
- TIKKALA, SAARA 2007: Minä olen nimeni. *Virittäjä* 3/2007, 450–453.
- VILKUNA, KUSTAA 2005: *Etunimet*. Toim. PIRJO MIKKONEN. 4., uudistettu painos. Otava, Helsinki.
- VIRKKULA, JOHANNA 2014: *First name choices in Zagreb and Sofia*. Slavica Helsingiensia 44. Helsinki. Saatavissa: <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/135867>.
- VISK = HAKULINEN, AULI – VILKUNA, MARIA – KORHONEN, RIITTA – KOIVISTO, VESA – HEINONEN, TARJA RIITTA – ALHO, IRJA 2005: *Iso suomen kielioppi*. [Verkkoversio, viitattu 23.2.2015.] Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki. Saatavissa: <http://scripta.kotus.fi/visk>.
- VHO = *Venäläisten henkilönnimien opas. Venäjän federaatiossa käytössä olevia etunimiä muunnoksineen ja sukunimiä*. Toim. MARTTI KAHLA ja PIRJO MIKKONEN. 3., laajennettu laitos. Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, Helsinki 2005.
- VRK = Väestörekisterikeskuksen nimipalvelu. [Verkkosivusto.] Saatavissa: <http://verkkopalvelu.vrk.fi/Nimipalvelu>. [Viitattu 14.6.2015.]

KSENIA ESKOLA: International, Finnish or Russian? Choices of given names in Russian–Finnish families in Finland in the 2000s

The article discusses the choices of given names for children in families living in Finland wherein one parent is a native-born Finn and the other is a Russian immigrant. When it comes to choosing a name for a child, the parents must consider many various factors, especially in families in which the name must be appropriate for two different languages and cultures. The article focuses on the given name chosen for a child, which the parents consider practical, international, Finnish or Russian. Furthermore, the study analyses what kinds of names the parents of bi-cultural children have considered impossible to give due to the differences between both Finnish and Russian languages and naming practices. The set of data was compiled in summer 2012 through an online questionnaire and interviews. The dataset of names comprises 198 given names (a person can have up to three given names in Finland) of 184 children, mainly born in the 2000s.

The findings show that practicality plays an important role when Russian and Finnish spouses are choosing a name. What kinds of names are considered practical in Russian–Finnish families? According to the parents, they often wish to have a name common to both languages and cultures or a name which is “phonetically close” to the one used in either one of their countries: for example, *Aleksi* and *Aleksej*, *Liisa* and *Jelizaveta*, *Mikael* and *Mihail* stem from the same linguistic origins, but have acquired different spellings in Finnish and Russian. It was important to the parents for the name to be easy to pronounce and spell on the basis of how it sounds. The names in my dataset are also used amongst Russian-speaking relatives in Russia, and because of the Cyrillic orthography used there, the parents emphasised that a name must be easy to transliterate. Moreover, the parents have stressed that a name must sound good, and it must not arouse any unpleasant associations in either one of their languages.

The parents in Russian–Finnish families have favoured choosing names that they consider international. The spelling of some of these names is in Finnish, such as *Eveliina*, *Saara* and *Valtteri*, and some are in Russian, such as *Ksenija*, *Maksim*, *Marija* and *Viktor*. Names that parent consider Russian are given less frequently, and most often they are given as a second or third given name in a name combination. Hence, there is a desire to not highlight any Russianness in the children through name choice. An interesting, albeit rare, aspect is when a patronym under Russian naming practices is given as a second or third given name, for example *Vadimovna* (‘daughter of Vadim’). The parents believe that some names are impossible to give because they arouse non-desired associations in either Finnish or Russian. The concepts of the internationality, Finnishness and Russianness of names vary according to the parents’ linguistic and cultural background. The findings show that the children’s first given names carry more weight in terms of the names’ practicality and internationality in comparison to their second or third given names.

Ksenia Eskola

ksenia.eskola@helsinki.fi

Suomen kielen oppiaine

Suomen kielen, suomalais-ugrialaisten ja pohjoismaisten kielten ja kirjallisuuksien laitos

PL 3, 00014 Helsingin yliopisto